

ಕೊಡಗಿನ ಅರಸರ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡದ ಭಿನ್ನ ನೆಲೆಗಳು

ಪುನೀತ್ ಕುಮಾರ್ ಹೆಚ್ ಆರ್,
ಸಂಶೋಧನಾ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ, ಕನ್ನಡ ವಿಭಾಗ
ಫೀಲ್ಡ್ ಮಾರ್ಷಲ್ ಕೆ ಎಂ ಕಾರ್ಯಾಪ್ಪ ಕಾಲೇಜು, ಮಡಿಕೇರಿ,
ಮಂಗಳೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯ,

ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಮತ್ತು ರಾಜಶ್ರಯ ಹರಿಯುವ ನದಿ ಮತ್ತು ದಡದ ಹಾಗೆ ಅವು ತಮ್ಮ ಎಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರೀತಿಯನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿರುತ್ತವೆ. ಅರಸರ ಬೆಂಬಲ ಮತ್ತು ಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರೀತಿ ಇಲ್ಲವಾಗಿದ್ದರೆ. ಸಾಹಿತ್ಯದ ವೈವಿಧ್ಯತೆಗಳು ಪಲ್ಲವಿಸುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಪ್ರತಿ ಜಿಲ್ಲೆಯು ಈ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ತನ್ನದೇ ಆದ ಹಿರಿಮೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಕೊಡಗು ಅರಸರ ಅಚ್ಚುಕೆಯ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಇದ್ದ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ, ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆ, ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ಇತರ ಭಾಷೆಗಳ ಸಹಯೋಗ, ಗ್ರಾಮೀಣ ಪರಿಸರದ ಕನ್ನಡ ಇವುಗಳನ್ನು ಕುರಿತ ಒಂದಷ್ಟು ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತ ಮಾತುಗಳು ಲೇಖನದ ಪ್ರಮುಖ ಉದ್ದೇಶವಾಗಿದೆ.

ಕೊಡಗಿನಲ್ಲಿ ಗಂಗ, ಕೊಂಗಟ್ಟ, ಚಂಗಾಟ್ಟ, ಹಾನಗಲ್ಲಿನ ಕದಂಬ ಅರಸರ ಶಾಸನಗಳು, ಇಲ್ಲಿ ಲಭ್ಯವಾದ ಹಸ್ತಪ್ರತಿಗಳು ಈ ಕಾಲದ ಕನ್ನಡದ ಭಿನ್ನ ನೆಲೆಗಳನ್ನು ಪರಿಚಯಿಸುವಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖ ಪಾತ್ರ ವಹಿಸುತ್ತವೆ. ನಾಗವರ್ಮನ ಛಂದೋಬುದಿಯು ಅವನ ಕೊಡಗಿನ ವಾಸ್ತವ್ಯದಲ್ಲಿ ರಚಿತವಾದ ಸೂಚನೆಗಳು ಇವೆ. ಕೊಡಗಿನ ಸೋಮವಾರಪೇಟೆಯ ಮುಕ್ಕೂರು ಶಾಸನದಲ್ಲಿ ಉಕ್ತವಾಗಿರುವಂತೆ ಕನ್ನಡದ ಗುಣಸೇನ ಪಂಡಿತನು ಪುಷ್ಪಸೇನ ಗುರುವಿನ ಶಿಷ್ಯ ಎಂಬ ಮಾಹಿತಿಯು ದೊರಕುತ್ತದೆ. “ಕವಿಚರಿತೆಯಲ್ಲಿ ಉಕ್ತವಾದ ಗುಣಸೇನ ಪಂಡಿತ ನಾಗವರ್ಮನ ನಂತರ ಕೊಡಗಿನ ಶಾಸ್ತ್ರ ವಿಧ್ವಾಂಸನೆನಿಸುತ್ತಾನೆ”¹. ಚಂಗಾಟ್ಟರ ಪ್ರಭು ವಿಜಯೇಂದ್ರನ ಮಗ ವಿಜಯರಾಜ ಮತ್ತು ಪದ್ಮಾವತಮ್ಮಣ್ಣಿ ದಂಪತಿಗಳ ಮಗ ಕ್ರಿ.ಶ ೧೫೦೮ರ ಸುಮಾರಿನ ಮೂರನೆಯ ಮಂಗರಸ ಚಂಗಾಟ್ಟನೃಪನ ಅಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಆಶ್ರಯದಲ್ಲಿದ್ದವ. ಇವನು ಜಯನೃಪ ಕಾವ್ಯ, ಪ್ರಭಂಜನ ಚರಿತ್ರೆ, ನೇಮಿಜನೇಶ ಸಂಗತಿ, ಹರಿವಂಶ ಪುರಾಣ, ಸೂಪಶಾಸ್ತ್ರ, ಶ್ರೀಪಾಲ ಚರಿತೆ ಇತ್ಯಾದಿ ಆರು ಕೃತಿಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದಾನೆ. ಶ್ರೀಪಾಲ ಚರಿತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಕೊಡಗಿನ ಕೊಡಗಿನ ಬಲ್ಲಾಡುಗಳು ವಿವರಿಸಿದ್ದಾನೆ.

ಮೂರನೆಯ ಮಂಗರಸನ ತಮ್ಮನ ಮಗ ನಂಜುಂಡ ಕವಿ ನಂಜರಾಯ ಪಟ್ಟಣದ ಚಂಗಾಟ್ಟರ ನಂಜರಾಜನ ಆಶ್ರಿತ ಕವಿಯಾಗಿದ್ದ. ನಂಜುಂಡ ಕವಿಯ “ಕುಮಾರರಾಮ ಸಾಂಗತ್ಯ ಕೊಡಗಿನ ಭಟರ ಶೌರ್ಯ, ಜನರ ಧೈರ್ಯವನ್ನು ವರ್ಣಿಸುತ್ತ ಕೊಂಗು, ಕೊಡಗು, ಮಲೆಯಳಂ ದೇಶಗಳ ಕೂರಾಳುಗಳು ಎಂದಿದ್ದಾನೆ”². ೧೫೪೦ರ ಸುಮಾರಿನಲ್ಲಿ ಚಂಗಾಟ್ಟರ ನಂಜುಂಡನ ಮಂತ್ರಿಯಾಗಿದ್ದ ದೇವಪ್ಪಕವಿಯು ತನ್ನ ‘ರಾಮವಿಜಯ ಕಾವ್ಯ’ದಲ್ಲಿ ಕೊಡಗು ವರ್ಣನೆ ಮಾಡಿ “ಬಳಸಿ ಪರಿವ ಪನಿ ನೀರ ಕಾಲುವೆ ಬಲ್ಲೆರೆ ಎಂದು ಕಾವೇರಿ ನದಿಯನ್ನು ಕುರಿತು ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ. ಇದಲ್ಲದೆ ಕೊಡಗಿನ ವರ್ಣನೆಮಾಡಿ ಹಾಲೆಮರ, ಕಕ್ಕೆಮರ, ಪ್ರಾಣಿಗಳಾದ ಕಡವೆ, ಕಾಟಗಳ ಕುರಿತು ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ”³. ಗೋವಿಂದ ವೈದ್ಯನ ಕಂಠೀರವ ನರಸರಾಜವಿಜಯದಲ್ಲಿ ಪಾಲ್ಪರೆ ಕೋಟೆ ಕೊಡಗಿನ ಜನರ ಕುರಿತ ಚಿತ್ರಣವು ಉಕ್ತವಾಗಿದೆ.

ಹೆಚ್ ಎಸ್ ರಾಮಸ್ವಾಮಿ ಅಯ್ಯಂಗಾರ್ ಸಂಪಾದಿಸಿದ ‘ಛಂದೋಬುದಿ’ ಯಲ್ಲಿನ ಒಂದು ಪದ್ಯ ಕನ್ನಡದ ಏಳೆ ಛಂದಸ್ಸಿನ ಲಕ್ಷಣವನ್ನು ಹೋಲುವುದನ್ನು ಗಮನಿಸಬಹುದು.

ಪಡುವರ ಜೋಗಿ ಸಿಲಾಗೊಲಾ

ಪಡುವರಾಯಾ ಸಿಲಾ

ಪಡುವರ ಜೋಗಿ ನಮಃ

ಕನ್ನಡದ ಅಂಶಗಣದ ಬಂಧವಾದ 'ಏಳಿ'ಯ ಹೆಚ್ಚಿನ ಲಕ್ಷಣಗಳು ಇಲ್ಲಗೆ ಸರಿಹೋದರೂ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ನಮಃ ಎಂಬ ಪದ ಅಂಶಗಣದ ಬಂದಕ್ಕೆ ಒಳಗೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲ. ಈ ಲೋಪವನ್ನು ಹೊರತುಪಡಿಸಿದರೆ ಈ ಪದ್ಯವು ಶುದ್ಧ ಏಳಿ ಭಂದಿಸಿನಲ್ಲಿದೆ. ನಾಗವರ್ಮನ ಭಂದೋಂಬುದಿಯ ಎಲ್ ಪ್ರತಿ ಮಾದಾಪುರ ಮಠದಲ್ಲೂ ಓ ಓಲೆಯ ಪ್ರತಿಯು ಮಡಿಕೇರಿಯಲ್ಲೂ ಕೆಲ ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ ಲಭ್ಯವಾಗಿದೆ. ಈ ಮೇಲಿನ ಅಂಶಗಳಿಗೆ ತಾರ್ಕಣಿ ಒದಗಿಸುವಂತಿವೆ. ಇದರ ಜೊತೆಗೆ ಅರಸರು ಹಾಕಿಸಿದ ಹಾಗೂ ಅವರ ಕಾಲದಲ್ಲ ಕಂಡರಣಿಯಾದ ಇತರ ಶಾಸನಗಳ ಸಾಹಿತ್ಯಿಕ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಅರಿಯಲು ಸಹಾಯಕವಾಗಿದೆ. ಹಾಲೇರಿ ಅರಸರ ಕಾಲದ ಲಭ್ಯ ಮೊದಲ ಚಾರಿತ್ರಿಕ ದಾಖಲೆಯಾದ ರಾಜೇಂದ್ರನಾಮೆಯನ್ನು ದೊಡ್ಡವಿಜೇಂದ್ರ ಒಡೆಯನು ಬರೆಯಿಸಿದ್ದರೆಂದು ಕೃತಿಯ ಆರಂಭದ ಶ್ಲೋಕ ಮತ್ತು ಅಜ್ಜಮಠ, ಮಾದಾಪುರ ಮಠಗಳ ೧೭೯೬ ರ ತಾಮ್ರಸಾಸನಗಳ ಹೋಲಿಕೆಯಿಂದ ದೊಡ್ಡವೀರರಾಜೇಂದ್ರ ಒಡೆಯನ ಬಾಸಾ ರಹಸ್ಯದ ಶಂಭೈಯ್ಯನೇ ರಾಜೇಂದ್ರನಾಮೆಯನ್ನು ಬರೆಯಿಸಿದನೆಂದು ಊಹಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಿದೆ.

ಈ ಕಾಲದ ಪಟ್ಟಣಗಳ ಇತಿಹಾಸದ ಕುರಿತು ನೋಡಿದರೆ. ವೀರರಾಜೇಂದ್ರ ಸ್ಥಾಪಿಸಿದ ವೀರರಾಜ ಪೇಟೆ ಆದಂತೆ ಮುದ್ದುರಾಜ ಊರು ಕಟ್ಟಿ ರಾಜದಾನಿ ಮಾಡಿದ ಸ್ಥಳವಾಗಿ ಸಹಜವಾಗಿ 'ಮುದ್ದುರಾಜ ಕೇರಿ' - ಮಡಿಕೇರಿ ಅಧಿಕೃತ ಹೆಸರಾಗಿದ್ದನ್ನು ಮರೆಯುವಂತಿಲ್ಲ. ಜಾನಪದ ಮತ್ತು ಐತಿಹಾಸಿಕ ಹೆಸರುಗಳ ಸಮೀಕರಣದ ಅರ್ಥ ಮಡಿಕೇರಿ ಶಬ್ದದಲ್ಲಿದೆ. ಬಲ್ಲಮಾವಳಿ ಎಂಬ ಗ್ರಾಮ ಮಡಿಕೇರಿ ತಾಲೂಕಿನಲ್ಲಿದೆ. ಬಲ್ಲ ಮತ್ತು ಮಾವಳಿ ಎಂಬ ಎರಡರ ಸಂಯುಕ್ತ ರೂಪವಾಗಿದ್ದು. ಬಲ್ಲ ಎಂದರೆ ದೊಡ್ಡ ಎಂಬ ಅರ್ಥವಿದೆ. ಮಾವಳಿ ಎಂದರೆ ಮಹಾ ಹಟ್ಟಿ ಎಂಬುದರ ಪರಿವರ್ತಿತ ಭಾಷಾರೂಪ ಆಗಿರಬಹುದು. ಈ ಅಂಶಗಳು ರಾಜೇಂದ್ರನಾಮೆ ತನ್ನ ಕಾಲದ ಬಳಕೆಯ ಹೆಸರಾದ ಮಾವಟ್ಟಿ ಶಬ್ದವನ್ನೆ ಬಳಸಿರಬಹುದು. ಗ್ರಾಮೀಣ ಶೈಲಿ ಆಡಳಿತ ಭಾಷಾಶೈಲಿಯ ಸುಮಧುರ ಸಂಯೋಗವಾಗಿ ಒಂದು ಹೊಸ ಸಂಯುಕ್ತ ಶೈಲಿ, ಗದ್ಯದ ಗತ್ತು ಇಲ್ಲ ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲಿನ ಅನೇಕ ಶಬ್ದಗಳ ದೀರ್ಘಾಂತ್ಯಗಳು, ಕನ್ನಡ-ಸಂಸ್ಕೃತ ಮಿಶ್ರಿತ ಎದ್ದು ಕಾಣುತ್ತದೆ.

“ನಿಮಕ್ ಹರಾಮತನ ಕೈ ಯಿಂದಾ ಮಾಡುವುದು, ಬಾಯಿಂದ ಹೇಳುವುದು ಅರಮನೆ ಸಲುವಂಥ ವಡವೆ ಕೊಡದೆ ತಕರಾರು ಮಾಡುವುದು, ಕೊಡುವಂತವರಿಗೆ ಕೊಡದ ಹಾಗೆ ಅಡ್ಡಿ ಮಾಡುವುದು, ಅರಮನೆ ಸೀಮೆ ರೈತರಾಗಲಿ, ಇಂಗ್ರಿಜ ಕಂಪೆನಿ ಸರಕಾರದ ಸೀಮೆ ರೈತರಲ್ಲ ಆಗಲಿ ಕೊಡುವಂಥಾ ವಡವೆ ಕೊಡದೆ ಕೊಡದಂಥಾ ವಡವೆ ಕೊಡಬೇಕು. ಎಂಥಾ ತಕರಾರು ಮಾಡುವುದು, ಲೇವಾಲೇವಿಯಲ್ಲಿ ಸುಳ್ಳುಸಟೆ, ತಕರಾರು, ದಗಲ್ ಬಾಜಿ, ವಿಶ್ವನ ಗಾತಕ, ಕಳ್ಳತನ ಮಡಿ ಸರಹದ್ದಿನಲ್ಲಿ ಈ ಕಡೆ ಆಗಲಿ ಆ ಕಡೆ ಆಗಲಿ ಜಲುಮೆ ಜಾಸ್ತಿ, ತಂಬೆ ತಕರಾರು, ಚಾಡಿಕ್ಕುದ್ರ ಹೇಳಿ ನ್ಯಾಯ ಮಾಡುವುದು, ಇಂಥಾ ಅನ್ಯಾಯದ ಮಾರ್ಗವಿಡಿದು ಹೋಗುವಂಥಾ ದುಷ್ಟ ಜನರ ದಯ ವಚ್ಚತಾಯಿ ಬರಲಕ್ಕಿಲ್ಲಾ. ಇದರಿಂದಾ ಅವರಿಗೆ ಸುಖ ಬಾರದು”^೪.

ಈ ಸಂಭಾಷಣೆ ಅಂದಿನ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಉಳಿದಿದ್ದ ಸ್ವರದೀರ್ಘಕರಣ ಗ್ರಾಮೀಣ ಜನರ ಕನ್ನಡ ಸಂವಹನ ಜನರ ಬಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಉಳಿದುಹೋಗಿದ್ದ ಕನ್ನಡದ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ತಿಳಿಯಲು ಪ್ರಮುಖ ಪಾತ್ರವನ್ನು ವಹಿಸುತ್ತವೆ. ಇದಲ್ಲದೆ ಹಿಂದಿ ಭಾಷೆಯ 'ಕಮರಾ', ಕೊಡವ ಭಾಷೀಕರಣವಾಗಿ 'ಕೋಂಬರೆ' ಎಂಬ ಗ್ರಾಮೀಣ ರೂಪ ತಳೆದಿರುವುದು, 'ಜುಂಬ್ರ' ಎಂಬ ತುಳು ಪ್ರಭಾವಿತ ಶಬ್ದ ಹಾಗೂ 'ಪಣ್ಯ' ಎಂಬ ವಿಶೇಷ ಪಾರಿಭಾಷಿಕ ಶಬ್ದಗಳೂ ಕಾಣಬರುತ್ತವೆ.

ಕೊಡಗು ವೀರರಾಜೇಂದ್ರರ ಪತ್ರದಲ್ಲಿ ಅಂದಿನ ಭಾಷಾ ಶೈಲಿ ಮತ್ತು ಆಡಳಿತ ಬರಹದಲ್ಲಿ ಸಂಯುಕ್ತವಾದ ಭಾಷಾ ಸುದೀರ್ಘ ವಾಕ್ಯಗಳು ಇಲ್ಲ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಕಂಡು ಬರುತ್ತವೆ. ಈ ಪತ್ರದಲ್ಲಿರುವ ಕಾರದ ಬದಲು ಉ ಕಾರಾಂತ ಶಬ್ದಗಳಾದ ತಾಲು, ನಾಲು, ನೀಲು ಆಗಿರುವುದನ್ನು ತಿಳಿಯಬಹುದು. ಅನುಸ್ವಾರ ಸಂಗದ ಸಜಾತಿಯ ದ್ವಿತ್ವಗಳಾದ ತಂಮ್ಮ, ಬದಂತ್ರ, ನಂಮ್ಮ, ಬಾಂಮ್ಮಣ ಎಂಬ ಶಬ್ದಗಳು ಸ್ಥಳೀಯ ಗತ್ತಿನ ಶಬ್ದಗಳಂತೆ ಕಾಣಬರುತ್ತವೆ. ಕೊಡಗಿನ ಜನಬಳಕೆ ಬಾಷಾ ಶಬ್ದಗಳು, ಅಂಗ್ಲರೋಡನಾಟದಲ್ಲಿ ಅಂಗ್ಲ- ಕನ್ನಡಗಳ ಹೊಂದಾಣಿಕೆಯ ಶಬ್ದಗಳು, ಹಿಂದೂಸ್ಥಾನಿ ಸಂಯುಕ್ತಕೆ, ಅರಮನೆ, ಊರುಮನೆ, ಹೊರದೇಶಪುನೆಗಳ ಬಾಷಾ ಸೌಹಾರ್ದ, ಗ್ರಾಮೀಣ ಆಡುಭಾಷೆಯ ಸಹಯೋಗ ಈ ಪತ್ರದಲ್ಲಿ ವಿಚಿತ್ರ ಸೊಗಡನ್ನು ತಂದಿದೆ. ಇಲ್ಲ ಕೇವಲ ಪ್ರಭತ್ತ ಭಾಷೆಯ ಭಾರವನ್ನು ಅರಿಯದ ಜನತೆಯ ಮೇಲೆ ಹೇರಿದೆ ಎಂಬ ಭಾವ ತರದ ಒಡೆಯನ ಅಂದಿನ ಆಡಳಿತ-ವ್ಯವಹಾರ ಭಾಷೆ ಪ್ರತೀಕ ಈ ಪತ್ರದ ಭಾಷೆಯಾಗಿದೆ ಎನ್ನಬಹುದು. ಅಂತಾಗಿ ಪತ್ರ ಭಾಷೆ ಅಂದಿನ ಸಹಜ ಭಾಷೆ ಎನಿಸುತ್ತದೆ.

ಕಂದಾಯ ಕೃಷಿ ಸಂಬಂಧದಲ್ಲಿ ಬರುವ ಹುಕುಂಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವೆಡೆ ಬಯಲು ನಾಟಕದ ಭಾಷಾಶೈಲಿಯಂತೆ ಕಾಣಿಸುತ್ತದೆ. ಇದಲ್ಲದೆ ಪಾರು ಕಾಯುವ ಹಾಗೆ, ಮಾನ್ಯ, ಒಂದು ಆರು ಕಟ್ಟುವವನಿಂದ ಒಂದು ದಿನದ ಚಾಕ್ರಿ, ಪುಣಪಿಳಿ

ಚಟ್ಟು, ಕೊಮ್ಮೆಯಲ್ಲ, ಕೆದಿಕೆಯಲ್ಲ ತುಂಜಿಸಿ, ಮದಗಡವಾಗಿ ಇತ್ಯಾದಿ ಶಬ್ದ, ಪದ ಸಮುಚ್ಚಯಗಳಲ್ಲ ದೇಶೀಯ ಮಾತುಗಳ ಬಳಕೆಯ ಬಗ್ಗೆ, ಹಳೆಯ ಕನ್ನಡ ಶಬ್ದಗಳ ಅಪಭ್ರಂಶರೂಪಗಳೂ ಕಾಣಬಂದಿವೆ.

ಹಾಲೇರಿ ಅರಸು ಅಂಗರಾಜೇಂದ್ರ ಒಡೆಯನು ತನ್ನ ಪತ್ನಿಯನ್ನು ಕುರಿತು ಬರೆದ ಒಟ್ಟು ಕವಿತೆಗಳ ಕಟ್ಟು ಇವೆ. ಈ ಕವಿತೆಗಳು ಸಾಮಾನ್ಯ ಮಟ್ಟದವು ಎಂಬುದು ಮೂಗ್ಗಿಂಗನ ಅಭಿಪ್ರಾಯ. ಒಡೆಯನು ಕಾವ್ಯ ರಸಿಕನಾಗಿದ್ದ. ಅವನ ಕವಿತೆಗಳ ಪತ್ನಿ ಚಿತ್ರಾಳ ಮೇಲಿನ ಉತ್ಕಟವಾದ ಪ್ರೇಮದ ಕಾರಣ ರಚಿತವಾದವುಗಳಾಗಿವೆ. ಹಾಲೇರಿ ಮನೆತನದ ವೃತ್ತಾಂತಗಳು ಜನರಿಂದ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ ಮಾಹಿತಿ ಹಾಗೂ ಕೆಲಮಟ್ಟಿನ ಕ್ಷೇತ್ರಕಾರ್ಯವನ್ನು ಆಧರಿಸಿ ರಚಿಸಲ್ಪಟ್ಟವೆ. ವೃತ್ತಾಂತ ಎಂದರೆ ಸುದ್ದಿ, ಸಮಾಚಾರ, ಎಂಬ ಸಾಮಾನ್ಯ ಅರ್ಥದಿಂದ ಘಟನೆ, ಕಥೆ, ಚರಿತ್ರೆ ಪ್ರಸಂಗ, ಪ್ರಕರಣ, ವಿಷಯ, ವಿಚಾರ, ನೆವಳಿಕೆ ಎಂದೆಲ್ಲ ಅರ್ಥದ ಹರಹುಗಳಿವೆ. ಈ ವೃತ್ತಾಂತಗಳ ಭಾಷೆ ಸರಳವಾಗಿದೆ. ಒತ್ತಕ್ಷರಗಳನ್ನೊಳಗೊಂಡ ಅಂಣಂದ್ಯರಾದ, ಮಾಡಿಕೊಂಡು, ಕುಮಾರರೂ ಇತ್ಯಾದಿ ಪದಗಳು ಪ್ರಾಚೀನ ಶೈಲಿ ಹಾಗೂ ಸನ್ನಿವೇಶವನ್ನು ಮುಂದಿಡುತ್ತವೆ. ಸಂಸ್ಥಾನವಾದ, ಮುಖ್ಯವಾದ, ನಿಮ್ಮಾ ಎನ್ನುವ ಷಷ್ಠಿ ದೀರ್ಘಾಂತ್ಯ ಶಬ್ದಗಳು, ಆ ಅಕ್ಷರವನ್ನು ಆ ಎಂದು ಬರೆದಿರುವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿದೆ. ಇವೆಲ್ಲ ಆ ಕಾಲದ ಭಾಷೆಯ ಗತ್ತನ್ನು ತೋರುವಂತಿವೆ. ಇವುಗಳ ಜೊತೆಗೆ ಪದ ಸ್ವಾಭಿವ್ಯಕ್ತಿಗಳಾಗಿ ನಧೀ, ಬೋಜನಾ, ಸಹೋಧರ, ವೋಗುತ್ತು, ಇತ್ಯಾದಿ ಅಂದಿನ ಗ್ರಾಮೀಣ ಬರಹದ ಬಳಕೆಯನ್ನು ವೃತ್ತಾಂತಗಳು ತಿಳಿಸುತ್ತವೆ.

ಈ ವೃತ್ತಾಂತಗಳಲ್ಲಿ ಕಥಾಶೈಲಿ ಸರಳವಾಗಿ ಓದಿಸಿಕೊಡುವ ಹೋಗುವ ಮಟ್ಟನಲ್ಲಿದೆ. ದಲತರ ಹಾಗೂ ವೀರಶೈವ ಗುರುಗಳ ಮಧುರ ಸಂಬಂಧದ ಚಿತ್ರ ದೊರೆಯುತ್ತದೆ. ಗುರುಗಳ ಜನಹಿತ ಕಾರ್ಯ, ತಪೋನಿಷ್ಠ, ಮಠದ ಆಡಳಿತ ಸುವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಸಂದರ್ಭಗಳು ವಿಶದವಾಗಿವೆ. ಅಧ್ಯಯನ ನಿಷ್ಠೆಯ, ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಸಾಧನೆಗಳು ಗುರುಗಳ ಚಿತ್ರಣದಿಂದ ಕೃತಿ ರಚನೆಯ ಸೂಚನೆಗಳು ದೊರೆಯುತ್ತವೆ. ಮಥದಲ್ಲ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಗಣಪತಿ ಆಖ್ಯಾಯಿಕೆ, ಅನ್ನ ದಾಸೋಹ, ಶಿವಭಕ್ತಿ ಪ್ರಸಾರ, ವಿದ್ಯಾರ್ಜನೆ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಚಿತ್ರನವನ್ನು ವೃತ್ತಾಂತವು ಸೊಗಸಾಗಿ ನೀಡಿದೆ. ಶಬ್ದ ಸ್ವಾಭಿವ್ಯಕ್ತಿಗಳಲ್ಲಿ ಆ ಧೀರ್ಘರೂಪದ ಬಳಕೆ ಕಾಣಿಸುತ್ತದೆ. ಆ ಅಕ್ಷರವನ್ನು ಪ್ಲುತಾಕ್ಷರದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಬಳಸಲಾಗಿದೆ.

ವಾಕ್ಯಗಳು ದೀರ್ಘವೆನಿಸಿದರೂ ಭಾವನೆಗಳನ್ನು ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುವ ಕಳಕಳಿಯೂ ಇಲ್ಲದ ಸಾಲುಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸುತ್ತದೆ. ಹೋರಾಟ ಜಗಳ ಸಂದರ್ಭವನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಗ್ರಾಮೀಣ ಶಬ್ದಗಳು ಹಾಗೂ ಶೈಲಿಯು ಕೊಡಗಿನ ಪರಿಸರದಲ್ಲಿ ನಿರ್ಮಿಸುವಲ್ಲಿ ಅಚ್ಚುಕಟ್ಟಾಗಿವೆ. ಹರುದ್ರಾರಿ, ಸ್ವಾನೆ ಮಳೆ, ಅಂಗಾಮಡ್ಡಿ, ಚಿನ್ನಹಾವತ್ತೆ, ಜೇನುಹುಳುವಿನಾ ವಕ್ಕಲೇ ಯದ್ದು, ಹೊನ್ನಾರು ಕಟ್ಟುವುದು, ಮದೆಗೆ ಕಡುಬು ಹಕುವುದು, ಇತ್ಯಾದಿ ಪದಪುಂಜ ಹಳಗಗಳಿಗರ ಭಾಷೆ ಮತ್ತು ಮಣ್ಣಿನ ಸೊಗಡನ್ನು ದಟ್ಟವಾಗಿ ತುಂಜಿ ಕೊಡುತ್ತದೆ. ಪೋಟ್ಟು, ಸರಕೇರ ಇತ್ಯಾದಿ ಅನ್ಯಶಬ್ದಗಳನ್ನು ಸಮುಚಿತವಾಗಿ ಹೊಂದಿಸಿ ಬಳಕೆ ಮಾಡಿರುವುದು ಕನ್ನಡದ ಬಳಕೆ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಒಗ್ಗಿಗೋಗಿರುವುದರ ಜೊತೆಗೆ ಇತರ ಭಾಷೆಗಳೊಂದಿಗೆ ಸಾಧಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಸಲಂಗವನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ.

ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಹೋರಾಟ ನಡೆಯುತ್ತ ಅದೆಷ್ಟೋ ಜನಗಳಿಗೆ ಹೋರಾಟ ಆಗುತ್ತಾ ಇದೆ ಅನ್ನುವ ಅರಿವು ಕೂಡ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಅವರು ತಣ್ಣನೆಯ ಮಂಜುಗಡ್ಡೆಯಂತೆ ಕೊರೆದ ಅರಿವು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಥಟ್ಟನೆ ಆಗಲಿಲ್ಲ. ನಮ್ಮ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ತೆಗೆದುಕೊಂಡರೆ ಮೈಸೂರು, ಕೊಡಗು ಪ್ರಾಂತ್ಯಗಳನ್ನು ಕೈಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಆಡಳಿತ ನಡೆಸಿದ ಇತಿಹಾಸ ನೋಡಬಹುದು. ಇಂತ ಒಂದು ಇತಿಹಾಸ ಚಿಕವೀರ ರಾಜೇಂದ್ರ ಕಾದಂಬರಿ. ಮಾಸ್ತಿ ವೆಂಕಟೇಶ ಅಯ್ಯಂಗಾರರು ಈ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಜನಮಾನಸದ ಆಗಿನ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಅದ್ಭುತವಾಗಿ ವರ್ಣಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಕೊಡಗಿನ ರಾಜಮನೆತನ ಅವರ ಬದುಕು, ವೈಭವ, ಗತ್ತು ಎಲ್ಲ ಒಳಗೊಂಡ ಒಂದು ಶ್ರೀಮಂತ ಬರಹ ಈ ಪುಸ್ತಕ. ಇದು ನಡೆದ ಕಥೆಯೇ ಆಗಿರುವುದರಿಂದ ಇನ್ನೂ ಹತ್ತಿರವಾಗುತ್ತದೆ. ಕೊಡಗನ್ನು ಮತ್ತೆ ಅನುಭವಿಸುವ, ಪ್ರತಿ ಕಲ್ಲಿನಲ್ಲೂ ಕಥೆ ಕಾಣುವ ಅವಕಾಶ ಒದಗುತ್ತದೆ. ಬ್ರಿಟಿಷರು ಕೈ ಹಾಕಿದ ಮೇಲೆ ಕೊನೆ ಕಾಣುವ ವಸ್ತು ಆಗಿರುವುದರಿಂದ ಅವರ ಆಡಳಿತ ವೈಖರಿ ಕೂಡ ಅರಿವಾಗುತ್ತದೆ.

ಗ್ರಂಥ ಋಣ:

೧. ಬಿ. ಎನ್. ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿ, ಗುಣಸೇನ ಪಂಡಿತ, ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಿಷತ್ತು ಪತ್ರಿಕೆ, ೨-೩ ಜನವರಿ ೧೯೨೨, ಪು ೨೮೧.
೨. ಎಚ್ ದೇವೀರಪ್ಪ, ನಂಜುಡ ಕವಿ ವಿರಚಿತ ರಾಮನಾಥ ಚರಿತೆ ಪೂರ್ವಾರ್ಧ ಸಂ ೨, ಮೈಸೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯ, ಮೈಸೂರು, ೧೯೫೯, ಪು ೧೮೩.

೩. ಓ ಕೇಶವ ಭಟ್ಟ, ದೇವಪ್ಪಕವಿ ವಿರಚಿತ ರಾಮವಿಜಯ ಕಾವ್ಯ, ಭಾರತೀಯ ಜ್ಞಾನಪೀಠ ಪ್ರಕಾಶನ, ಮೈಸೂರು, ೧೯೭೯, ಪು ೨೯೧
೪. ಕೊಡಗಿನ ಹಾಲೇರಿ ರಾಜವಂಶ, ೧೯೯೨.
೫. ಈ ರಿಚರ್ಡ್, ಕೋರ್ಗ್ ಗೆಜೆಟಿಯಾರ್, ೧೯೯೨
೬. ಡಿ ಎನ್ ಕೃಷ್ಣಯ್ಯ, ಕೊಡಗಿನ ಇತಿಹಾಸ, ೧೯೯೭
೭. ರಂ ಶ್ರೀ ಮುಗಳ, ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಚರಿತ್ರೆ, ಮೈಸೂರು, ೧೯೭೦